

*Миронова Ю.Ю., к.е.н., доцент,
Гресь Ю.С., Куценко М.В., студенти групи 301-ЕМ,
Полтавський національний технічний університет імені Юрія Кондратюка,
м. Полтава*

АВС-КОСТИНГ ЯК МЕТОД УПРАВЛІННЯ ВИТРАТАМИ В РОЗРІЗІ ОКРЕМИХ ОПЕРАЦІЙ

У сучасних умовах при вдосконаленні технології виробництва, зниження його трудомісткості й матеріаломісткості, а також автоматизації процесів частка прямих витрат знижується, а непрямих – збільшується. Окрім того, у деяких сферах економіки (торгівлі, банківській сфері, страхуванні) частка прямих витрат у загальному їх обсязі традиційно невелика, тому загальноприйняті підходи до розподілу непрямих витрат можуть призвести до прийняття неправильних управлінських рішень. Продукція, під час виробництва якої споживають найменше ресурсів, пропорційно до яких розподіляються непрямі витрати, при розрахунках собівартості буде більш рентабельною, порівняно з продукцією, при виробництві якої споживають більше ресурсів [1].

З метою усунення недоліків в отриманні достовірної інформації для прийняття обґрунтованих управлінських рішень та посилення контролю за витратами розроблено альтернативну систему калькулювання собівартості продукції на основі діяльності – метод АВС (англ. Activity-Based Costing).

АВС-костинг – це метод планування, контролю та аналізу собівартості продукції, робіт та послуг на основі розрахунку сукупності спожитих ресурсів для забезпечення виконання тієї або іншої функції чи здійснення процесу виробництва продукції. Цей метод дозволяє найбільш точно вимірити вартість та ефективність операцій процесу, розпізнати причинно-наслідковий зв'язок між чинниками формування собівартості й процесами господарської діяльності.

Областю застосування методу калькулювання АВС-костинг є в першу чергу багатомініклатурні виробництва з високою питомою вагою непрямих накладних витрат і підприємства з гнучкою (адаптивною) формою організації управління.

Метод АВС-костинг забезпечує облік витрат за видами продукції на кожному етапі виробничого циклу та є основою для управління витратами по виробничим центрам, підсумкового аналізу собівартості конкретних виробів. Впровадження даного методу також веде до скорочення тривалості виробничого циклу в результаті управління видами діяльності, що не підвищують цінності виробу.

Умови для застосування методу АВС-костинг можна створити, якщо на підприємстві:

- наявні процеси (види діяльності), які повторюються з певною періодичністю;
- процеси підлягають виділенню, ідентифікації та формалізації;

– результати процесів підлягають ідентифікації та вимірюванню за допомогою певних показників.

Алгоритм побудови методу ABC-костинг полягає в наступному:

1. Здійснюється групування накладних витрат за видами діяльності (функціями або операціями, з визначенням по кожному з них чинників діяльності, тобто показників).

2. Для кожного виду витрат визначають носій витрат, який оцінюють у відповідних одиницях виміру.

3. Оцінюється вартість одиниці носія витрат шляхом ділення суми накладних витрат по кожному виду діяльності на кількісне значення відповідного носія витрат.

4. Визначається собівартість продукції шляхом множення вартості одиниці носія витрат на їх кількість за видами діяльності, виконання яких необхідне для виготовлення продукції.

Таким чином об'єктом обліку витрат при методі ABC є окремих вид діяльності (функція, операція), а об'єктом калькулювання – вид продукції (робіт, послуг). Даний метод є альтернативою для позамовного методу калькулювання собівартості.

За допомогою використання методу ABC-костинг з'являється можливість розгляду витрат з точки зору не тільки собівартості кінцевих продуктів, але і як витрат на виконання окремих функцій та дій. Це дає додаткові можливості для контролю витрат особами, що їх здійснюють.

Даний метод надає можливість узагальнити комплексні витрати за центрами відповідальності, а потім розподілити ці витрати діяльності відповідно до обсягу випуску виробів або послуг, на які були використані ці витрати.

На практиці виникають труднощі із впровадження в систему обліку і калькулювання підприємства методу ABC-костинг. Зокрема, це пов'язано з тим, що на сьогодні немає практичних рекомендацій із застосування даного методу.

Для запровадження методики ABC-костинг при калькулюванні собівартості продукції пропонується:

1. Доцільно розробити спеціальні довідники із переліком та описом основних видів діяльності, що здійснюються на підприємстві.

2. Визначити чинники витрат діяльності, що ідентифікують зв'язок між видами діяльності та об'єктами витрат (продукція, послуги, клієнти).

3. На основі встановленого зв'язку, витрати об'єднати в однорідні групи.

4. Визначити ставку розподілу непрямих витрат шляхом ділення величини витрат, попередньо згрупованих в групу (пул), що стосується певного виду діяльності на кількісний показник чинника таких витрат.

Список літератури

1. Маркус О. Застосування ABC-костингу при калькулюванні собівартості продукції / О. Маркус // Економічний часопис Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки. – 2015. - № 1. – С. 64-71.